

D · N

19/5 1957

Fredens organisation

De senaste dagarnas vittnesbörd från svenska forskare, vilkas sakkunskap och objektivitet inte kan bestridas, tycks med säkerhet visa att atom- och vätebombsexperimenten för närvarande inte innebär genetiska risker av den storleksordning som man ännu för några år sedan tänkte sig. Det är emellertid inte uteslutet att experimenten kan få en sådan omfattning att dessa risker avsevärt ökas, inte heller att de mera omedelbara risker för hälsan som användningen av strontium innebär kan visa sig vara ytterst farliga. Självfallet är att ett krig i vilket sådana vapen används medför oändligt mycket större faror både genom den omedelbara förstörelsen och genom de påverkningar av ärfvlighetsmassan som kommer att uppstå för framtiden. Då det säges att ett atomkrig skulle medföra mänsklighetens undergång är detta visserligen godtyckligt, men säkert är att de ohyggliga konsekvenserna av ett sådant krig är sådana att alla människor med fasa måste tänka på möjligheten.

På många håll är man benägen att i denna situation helt enkelt fördöma experimenten likaväl som kriget, att säga att vi, att mänskligheten inte kan tolerera något sådant, att ett avgörande måste komma till stånd mot krigsförberedelserna, mot krigsmöjligheten. Att detta ovillkorliga avståndstagande blir en tillflykt för medkänslan och ångesten hos många engagerade och ärliga människor får inte förnekas därför att skräcken för atombomben utnyttjas av den kommunistiska propaganda som ena dagen skryter med Rysslands innehav av de nya vapnen och med de framgångsrika ryska experimenten och andra dagen, då det gäller motsidan, i falskhet vädjar till människornas önskan om avspänning och fred.

Denna hållning är väl begriplig, men icke desto mindre orimlig. Det hjälper inte att vi säger att krigsförberedelserna måste inställas, att krig aldrig får komma. Det hjälper inte om vi säger att vi inte vill delta i krigsförberedelserna, dvs inte vidmakthålla och förstärka vårt försvar, och att vi inte vill föra krig. Även om vi drog den yttersta konsekvensen av denna

tanke och helt slopade det svenska försvaret, skulle de mål som här skymtar inte komma ett steg närmare. Vi kan inte isolera oss från världen, vi kan inte utvandra från jorden. En svensk avrustning eller en minskning av den svenska försvarsberedskapen genom att de starkaste vapnen avvisas kan endast medföra att vi erövrats av en fiende som behöver vårt territorium för att förbättra sin position eller att vi i händelse av ett storkrig blir krigsskådeplats och utsatta för en lika fruktansvärd förödelse som andra länder. Ryssland avrustar inte därför att vi gör det, Amerika lägger inte ned vapnen därför att en radikal pacifism segrar i Sverige; den tanken att vi genom vårt exempel skulle få världsmakterna milda och samförståndsvilliga ter sig väl i dessa dagar för alla alltför naiv för att allvarligt övervägas. Det är tvärtom så att sådant läget är ett starkt försvaret för oss liksom för andra innebär den enda möjligheten att i en mörknande framtid bevara inte bara friheten och oberoendet, utan själva freden.

På överskådlig tid är utsikterna till en avgörande ändring i läget inte stora. Under tio år har en nedrustning diskuterats i FN och staterna emellan, och lika länge har man diskuterat möjligheten att avskaffa de nya och mest förstörande vapnen. Men intet resultat har nåtts. Och varje eftertanke måste säga oss att något resultat på denna väg inte kan nås utan en total omvandling av det politiska läget. Att förbjuda de nya vapnen går inte utan att man skapar en effektiv kontroll; att skapa en effektiv kontroll är för det första praktiskt taget otänkbart och skulle för det andra inte innebära något varaktigt skydd, ty om ett krig utbryter kan kontrollen inte fortsätta, och de krigande staterna kan inom kort tid producera de atombomber som de under kontrolltiden till äventyrs demolerat eller i varje fall avstått från att producera. En avspänning i stor stil är inom den tid vi kan överblicka lika otrolig, och även om den inträdde skulle den när som helst kunna avlösas av nya konflikter och ett nytt skede av motsättningar, hat och skräck.

Low's korta kommentar till ryssarnas manövrerande i atomvapenfrågan: "Hur skulle det gå om vi föll för det knepet."

Någon definitiv förändring, någon definitiv trygghet kan inte föreställas utan en form av världsstyrelse, av världsfederation. Endast en internationell organisation som har makt över de enskilda staterna, kan lösa tvister mellan dem och tvinga dem till fredliga uppgörelser. Redan då Förenta nationerna bildades var det klart att stormakterna inte ville gå med på en sådan lösning; inte bara Ryssland, utan också USA och andra stater krävde den vetorätt i FN:s säkerhetsråd som gör det omöjligt för förbundet att handla som en världsstyrelse.

För närvarande ter sig tanken minst lika utopisk som då. Men därför får den inte överges. Den får inte bli en ny form av illusionism, så att man med tal om världsfederation kommer ifrån nödvändigheten av ett starkt för svar, av demokratiska allianser och av beredskap inför faran. Tvärtom borde den vara ett medel mot sådan illusionism, eftersom det för alla måste stå klart att endast på denna väg kan tryggheten nås. Vad som borde kunna göras är att man inom alla stater, där det är politiskt möjligt, diskuterade tanken, betonade att dess förverkligande i längden är ofrånkom-

ligt och på detta sätt åtminstone inom de demokratier där fri debatt är möjlig skapade en opinion som i ett avgörande läge är beredd till handling. Det är möjligt att ett sådant avgörande läge inte kommer förrän efter ett nytt storkrig; det är också möjligt att på lång sikt insikten om farans väldighet och en småningom framtvungen vana att undvika det stora kriget kan leda till att tanken realiseras. Den är om vi ser längre fram i tiden mänsklighetens enda hopp, det enda mål som framstår som en lösning i stort, och det borde vara angeläget för oss alla att i dagens kriser och faror hålla den tanken levande.